

Lausunto

7.2.2025

Valtiovarainministeriölle

Vero-osasto

PL 28

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: VM088:00/2024

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuntonaan Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry esittää kunnioittavasti seuraavaa:

1. Veronkorotuksesta luovuttava

Hallitusohjelmassa luvataan turvata vakaa toimintaympäristö yrittämiselle ja investoinneille ennakoitavalla ja vakaalla sääntelyllä sekä verotuksella. Lisäksi hallitusohjelmassa asetetaan kunnianhimoiset tavoitteet ruoka-alan kasvulle ja elintarvikeviennin kaksinkertaistamiseksi.

Hallituksen tilaama teollisuuspoliittinen strategia tähtää teollisuuden uudistumiseen sekä kilpailukyvyyn lisäämiseen ja uusien investointien houkuttelemiseen. Hallitus tavoittelee myös elintarvikealan merkittävää lisäarvon kasvattamista.

Esitys korottaa makeisten ja suklaan arvonlisäveroa heikentäisi merkittävästi toimintaympäristön ennakoitavuutta elintarviketeollisuuden osalta sekä alan yritysten kykyä kasvaa ja vauhdittaa ruokavientiä. Elintarviketuonnin ja korkeiden kustannusten kanssa kamppailevaa elintarviketeollisuutta ei pitäisi rasittaa verotuksella, joka heikentää alan kilpailu- ja investointikykyä. Elintarviketeollisuuden heikentyvä tilanne heikentäisi myös alkutuotannon jo valmiiksi vaikeaa taloudellista tilaa.

MTK katsoo, että esitys on hallitusohjelman tavoitteiden sekä teollisuuspoliittisen strategian vastainen ja on omiaan heikentämään elintarvikealan kasvua Suomessa.

2. Vero vaarantaa investoinnit, tuotekehityksen ja kasvuhaluuden

Esitys nostaa tiettyjen tuotteitten arvonlisäveroa vaikuttaisi laajasti elintarviketeollisuuteen. Yrityksillä ei ole näkymää siitä, valikoituuko uusia tuoteryhmiä sattumanvaraisesti tulevaisuudessa nyt päätetyn korotetun arvonlisäveron piiriin. Kyse ei ole vain elintarviketeollisuudesta, vaan markkinoiden toiminnasta laajemminkin.

Veromuutos heikentäisi myös yritysten kannusteita innovoida ja kehittää tuotteitaan. Jos tiettyjen tuotteiden hintaa nostetaan veroilla, yritysten huomio siirtyy tuotteiden laadusta, vastuullisuudesta ja terveellisyydestä hintaan vaikuttaviin tekijöihin. Näin luodaan käännteiset kannusteet tuotekehitykselle.

MTK katsoo, että ehdotus arvonlisäveron korotuksesta vähentäisi investointeja ja heikentäisi yritysten mahdollisuuksia tuotekehitykseen.

3. Muutoksella ei ole positiivista terveysvaikutusta eikä vaikutusarvioita ole riittävästi muutenkaan tehty

Kehysriihen linjauksissa makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan muuttamista pidettiin verotuksen muuttamisena terveysperusteiseen suuntaan. Hallituksen esityksen luonnoksen

mukaan esitetyn muutoksen terveysvaikutukset arvioidaan kuitenkin mataliksi. Esitys olisi lähinnä fiskaalinen.

Verolinjaus olisi omiaan huonontamaan suomalaisten kulutustottumuksia. Halvemmat tuotteet ovat usein heikompilaatuisia ravitsemuksen osalta. Tällaisesta kulutuskäyttäytymisestä on näyttöä aikaisemman makeisveron ajoilta.

Kokonaisuudessa ei kuitenkaan ole kyse vain makeisten ja suklaan arvonlisäverokysymyksestä. Asialla olisi merkittäviä alue- ja talouspoliittisia vaikutuksia, joita esityksessä ei ole riittävästi arvioitu.

MTK pitää esityksen haittavaikutuksia suhteettoman suurina arvioituun verotuottoon nähden.

4. Arvonlisävero ei sovellu haittaveroksi

Arvonlisävero ei perustu tuotteen sisältöön vaan arvoon. Veronkorotus on pienempi edullisten kaupan omien tuotemerkkien tuotteissa, jotka ovat usein ulkomailta tuotettuja. Haittaveron voidaan ajatella yleisesti ottaen oikeammin perustuvan haitallisen ainesosan määrään.

Kuluttajien kulutuksen voidaan arvioida siirtyvän halvempiin tuotteisiin tai muihin vastaavan kaltaisiin tuotteisiin, jotka eivät ole korotetun veron piirissä. Näin ollen veron piirissä olevien tuoteryhmien tuotanto Suomessa laskisi vastaavalla tavalla.

Ehdotettu muutos lisäisi korotetun veron piirissä olevien tuotteiden matkustajatuontia enemmän kuin hallituksen esityksessä arvioidaan kuluttajien kasvaneen hintatietoisuuden vuoksi. Matkustajatuonnin voimakkuus oli keskeinen syy, miksi esimerkiksi Norja luopui sokeriverosta ja Tanska rasvaverosta. Matkustajatuonti vaikuttaa niin kotimaiseen tuotantoon kuin veron kertymään.

MTK katsoo, että veroratkaisuilla on myös vaikutusta suomalaiseen alkutuotantoon, mikäli kotimaisten valmistajien tuotteiden kysyntä heikkenee tai tuotanto siirtyy muihin maihin. Tällöin ei ole tarvetta ostaa makeisten ja suklaan raaka-aineita kotimaasta (esim. maito, sokeri).

5. Esitys on EU-oikeuden vastainen

Euroopan unionin arvonlisäverokantoja koskevilla säännöillä pyritään säilyttämään sisämarkkinoiden toimivuus ja välttämään kilpailun vääristyminen. Tämä lähtökohta todetaan selkeästi arvonlisäverodirektiivissä. Arvonlisäverotuksen tavoite on fiskaalinen. Sillä ei ole tarkoitus ohjata kuluttajien valintoja eri tuotteiden välillä tai vaikuttaa kilpailuun.

Lakimuutoksen seurauksena alemman verokannan piiriin jäisi kuitenkin tuotteita, jotka ovat samankaltaisia korkeamman verokannan piiriin siirrettävien tuotteiden kanssa.

MTK katsoo, että arvonlisäverotuksen pitää olla neutraalia eikä se saa vääristää kilpailua keskenään kilpailevien tuotteiden välillä.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Timo Sipilä
verjohtaja

Leena Kristeri
elinvoimajohtaja